

Бородінова Ю.Ю.
Тимошенко Н.Ю.

канд. економ. наук, доцент
Національний технічний університет України «КПІ»

**ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ
ПОЛІТИКИ**
**ЭКОНОМИЧЕСКАЯ СУЩНОСТЬ И ЗНАЧЕНИЕ ИНВЕСТИЦИОННОЙ
ПОЛИТИКИ**
ECONOMIC SUBSTANCE AND ROLE OF THE INVESTMENT POLICY

Сучасний розвиток економіки нерозривно пов'язаний з інвестиційними процесами, які є рушійною силою інтеграції економіки у світове господарство. Інвестиційна політика відіграє важливу роль у стабілізації економіки, сприяє подоланню кризових явищ та стабільному розвитку багатьох країн світу. Проте, у сучасній науковій літературі відсутня єдність щодо розуміння економічної сутності та значення інвестиційної політики. У статті розкрито трактування науковцями поняття «інвестиційна політика», що має включати джерела формування інвестиційних ресурсів на всіх рівнях господарювання, визначати пріоритети в інвестиційній сфері, передбачати механізми їх залучення та реалізації. У статті досліджено інвестиційну політику на рівні держави, регіону, галузі та підприємства. Виокремлено значення регіональної та галузевої інвестиційної політики. Не зважаючи на певні відмінності у трактуваннях сутності інвестиційної політики, виділено її спільні риси та розкрито характерні особливості. Окрему увагу приділено завданням інвестиційної політики та перешкодам щодо їх виконання.

Ключові слова: інвестиційна політика, інвестування, економічна природа, держава, регіон.

Современное развитие экономики неразрывно связано с инвестиционными процессами, которые являются движущей силой интеграции экономики в мировое хозяйство. Инвестиционная политика играет важную роль в стабилизации экономики, способствует преодолению кризисных явлений и стабильному развитию экономик многих стран мира. Однако, в современной научной литературе отсутствует единство в понимании экономической сущности и значения инвестиционной политики. В статье раскрыта трактовка учеными понятия «инвестиционная политика», которая должна включать источники формирования инвестиционных ресурсов на всех уровнях хозяйствования, определять приоритеты в инвестиционной сфере, предусматривать механизмы их привлечения и реализации. В статье исследовано инвестиционную политику на уровне государства, региона, отрасли и предприятия. Выделено значение региональной и отраслевой инвестиционной политики. Несмотря на определенные различия в трактовках сущности инвестиционной политики, выделены ее общие черты и раскрыты характерные особенности. Особое внимание уделено задачам инвестиционной политики и препятствиям по их выполнению.

Ключевые слова: инвестиционная политика, инвестирование, экономическая природа, государство, регион.

The modern economy is inextricably linked to the investment process that drives the economy of integration into the world economy. Investment policy plays an important role in stabilizing the economy, contributes to overcoming the crisis and sustainable development around the world. However, in modern scientific literature there is no unity in understanding the economic substance and significance of the investment policy. The article deals with the interpretation of the scientist's the term "investment policy", which should include sources of investment resources at all levels of management, identify priorities in investment, provide mechanisms for their involvement and implementation. In the article the investment policy studied at the state, region, industry and enterprise levels. It highlights the value of regional and sectoral investment policy. Despite certain differences in the interpretation of the nature of the investment policy, its general features and characteristics are disclosed. Particular attention is paid to the tasks of the investment policy and obstacles to implement them.

Keywords: investment policy, investment, economic nature, country, region.

Вступ. Інвестиційна політика відіграє важливу роль у стабілізації економіки, сприяє подоланню кризових явищ та стабільному розвитку. Вона визначає основні довгострокові принципи і напрямки розвитку, джерела та структуру інвестицій, що є особливо актуальним для країн, що розвиваються.

Зважаючи на те, що в сучасний період розвитку інвестиційні потоки є найголовнішим способом забезпечення умов розбудови економіки країни та слідування науково-технічному прогресу, набуває важливого значення формування сприятливого інвестиційного клімату в країні, що неможливо без чіткого регулювання інвестиційної діяльності з боку держави. Відсутність чітких заходів щодо розробки та впровадження інвестиційної політики, а також недосконалість процесу її модифікації, актуалізують тематику даного дослідження.

Інвестиційній проблематиці у світовій літературі приділяється значна увага. У процесі дослідження автором було опрацьовано роботи таких вчених, як Федоренко В., Прайд В., Лук'яненко Д., Макогон Ю., Мокій А., Карпінський Б., Удалих О., Сергійв І., Носова О., Прилипко С., Филипенко А., Макарій Н, Климко Г., Дідковька Л., Черняк В. та інших.

Постановка завдання. Метою даного дослідження є дослідження економічної сутності та значення інвестиційної політики.

Методологія. Теоретичною базою дослідження є основні положення економічної теорії, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених, експертні опитування, практичні рекомендації щодо питань регулювання й організації процесу формування інвестиційної політики. При проведенні дослідження використовувались загальнонаукові методи, зокрема, аналізу, синтезу, порівняння та узагальнення.

Результати досліджень. Інвестиційна політика є важливою складовою діяльності суб'єктів господарювання та економіки країни в цілому. Сучасний розвиток економіки нерозривно пов'язаний з інвестиційними процесами, які є рушійною силою інтеграції економіки у світове господарство за рахунок

оновлення основних фондів, переведення капіталів з одних сфер в інші, передачі технологій, інновацій та управлінського досвіду. Залучати, використовувати чи обмежувати інвестиції керівництво кожної країни визначає суб'єктивно відповідно до своїх соціально-економічних та національних особливостей. Проте питання активізації інвестиційних процесів є на сьогодні є актуальним для більшості країн світу, тож Україна не є винятком.

У сучасній науковій літературі відсутня єдність щодо розуміння поняття інвестиційної політики. Це може бути обумовлене неоднорідністю підходів до визначення її економічної сутності та особливостей.

Так, залежно від масштабності виділяють інвестиційну політику на рівні держави, на регіональному та на рівні підприємства. Окремі дослідники виділяють також галузеву інвестиційну політику.

Під інвестиційною політикою держави розуміється комплекс цілеспрямованих заходів, проведених державою для створення сприятливих умов для всіх суб'єктів господарювання з метою поживлення інвестиційної діяльності і підйому національної економіки, підвищення ефективності інвестицій та вирішення соціальних завдань [1].

Інвестиційна політика — загальнодержавні принципові рішення і заходи, що визначають напрями використання капітальних вкладень у сферах і галузях економіки з метою забезпечення ефективності та пропорційності її розвитку, усунення міжгалузевих та внутрішньогалузевих диспропорцій, досягнення оптимальних співвідношень між розвитком матеріального виробництва і невиробничої сфери [2].

А. Загородній дає таке визначення державній інвестиційній політиці — це загальнодержавні принципові рішення та заходи, що визначають напрями використання капітальних вкладень у сферах і галузях економіки з метою забезпечення ефективності та пропорційності її розвитку, усунення міжгалузевих і внутрішньогалузевих диспропорцій, досягнення оптимальних співвідношень між розвитком матеріального виробництва і невиробничої сфери [3, с. 685].

І. Сергєєв та І. Веретенікова зазначають, що державна інвестиційна політика — це комплекс правових, адміністративних, економічних методів держави, які направлені на розширення й активізацію інвестиційних процесів [4, с. 272].

На думку У. Водянова, державна інвестиційна політика — складова фінансової політики та напрямок економічної політики, що здійснюється державою у вигляді становлення структури та масштабів інвестицій, джерел отримання інвестиційних ресурсів, напрямів їхнього використання [5, с. 94]. Схожою є позиція М. Кондрашової, яка визначає інвестиційну політику як складову економічної політики, що здійснюється державою у вигляді

становлення структури та масштабів інвестицій і напрямів їхнього використання [6, с. 120].

П. Сокурєнко та О. Кришан розглядають державну інвестиційну політику як комплекс заходів і перспектив розвитку інвестиційної діяльності для залучення інвестиційного потенціалу до процесу відтворення, створення оптимальних умов для вкладення інвестицій, забезпечення стійкого соціально-економічного розвитку країни [7].

Більш складним є визначення В. Пшеничної, яка розглядає державну інвестиційну політику як механізм, який є складовою економічної політики держави, що передбачає дію економічних інструментів, які забезпечують вплив на інвестиційний процес, в рамках чинних нормативно-правових актів країни, з метою досягнення соціального та економічного ефектів, при урахуванні ресурсних та інституційних обмежень [8, с. 32].

На думку О. Коюди та В. Гриньової, державна інвестиційна політика являє собою визначення структурних та кількісних потреб в інвестиційних ресурсах, збільшення джерел фінансування, вибір пріоритетних напрямків фінансування та формування ефективної пропозиції для залучення інвестицій [9]. Окремі вчені визначають державну інвестиційну політику як комплекс правових, адміністративних та економічних заходів держави, спрямованих на поширення та активізацію інвестиційних процесів [10, 301].

Нам імпонує думка, що інвестиційна політика – комплекс урядових рішень, які визначають основні напрями, джерела та обсяги використання капітальних вкладень в економіку, різні її сфери та галузі. Інвестиційна політика визначається станом економіки, головними завданнями у виробництві, науково-технічному та соціальному розвитку країни [11].

Як вже зазначалось, окрім державної інвестиційної політики розрізняють регіональну, галузеву та інвестиційну політику окремих суб'єктів господарювання. Так, І. Сергєєв та І. Веретенікова під регіональною інвестиційною політикою розуміють систему заходів, проведених на рівні регіону, що сприяють мобілізації інвестиційних ресурсів, визначенню напрямків їх найбільш ефективного та раціонального використання в інтересах населення регіону та окремих інвесторів [12, с. 49].

Інвестиційна політика в кожному регіоні країн, що розвиваються, має свої особливості, обумовлені наступними факторами: економічною і соціальною політикою, що проводиться у регіоні; наявним виробничим, ресурсним, інтелектуальним та іншим потенціалом; географічним розташуванням; природно-кліматичними та іншими умовами, які можуть впливати на інвестиційну привабливість регіону.

Впровадження інвестиційної політики у регіоні передбачає формування відповідної системи управління інвестиційною діяльністю і механізму її ефективного функціонування. В цілому, основною метою регіональної

інвестиційної політики є підйом економіки і підвищення ефективності виробництва у зазначеному регіоні, забезпечення його самофінансування, розвиток певної території, підвищення соціально-економічних результатів тощо.

Під галузевою інвестиційною політикою дослідники здебільшого розуміють вибір та інвестиційну підтримку пріоритетних галузей господарства, розвиток яких забезпечує економічну й оборонну безпеку країни, експорт готової продукції, прискорення науково-технічного прогресу і динаміки розвитку економіки країни на найближчу та подальшу перспективу [12, с. 49].

Конкретні завдання інвестиційної політики залежать від поставленої мети, а також соціально-економічної ситуації у країні. В цілому, у завдання інвестиційної політики країни можуть входити:

- підтримка розвитку окремих галузей або територій;
- реалізація окремих програм розвитку (наприклад, оновлення інфраструктури, прокладання доріг, будівництво певних стратегічних об'єктів, розбудова міст тощо);
- підтримка певних соціальних програм (наприклад, щодо боротьби з епідеміями, вірусами; освітні програми тощо);
- реструктуризація застарілих галузей промисловості;
- стабілізація валютно-фінансової системи;
- зменшення рівня безробіття та інше.

Головною перешкодою у досягненні поставлених цілей може стати відсутність чіткого механізму її реалізації, що включає узгодженість всіх ланок, виконавців, строки виконання та інші важливі елементи. До його ключових елементів відносяться: джерела і методи повернення інвестицій; визначення термінів та вибір органів, відповідальних за реалізацію інвестиційної політики; формування нормативно-правових основ діяльності тощо.

Отже, не зважаючи на певні відмінності у трактуваннях сутності інвестиційної політики очевидно, що їм притаманні певні спільні риси. А її види перебувають у тісному взаємозв'язку. При цьому, незалежно від рівня дослідження, можна виділити її спільні риси:

- інвестиційна політика повинна мати мету, завдання та чіткий механізм їх реалізації;
- інвестиційна політика базується на довгострокових цілях і стратегічних програмах розвитку;
- інвестиційна політика обумовлена фінансовими можливостями – розмірами дохідної частини бюджету, можливими джерелами залучення інвестиційних ресурсів;

- кінцевою метою інвестиційної політики є певний позитивний ефект – піднесення економіки, підвищення ефективності виробництва чи вирішення соціальних проблем.

На нашу думку, формування державної інвестиційної політики має бути визначальним, а регіональна і галузева – її логічним, взаємоузгодженим та гармонійним продовженням. Адже саме державна інвестиційна політика впливає на розвиток усіх галузей, регіонів, а також на окремих суб'єктів господарювання, вона визначає основу інвестиційної діяльності та інвестиційний клімат у країні, що розвивається.

Висновок. Наукова новизна дослідження полягає у розкритті економічної сутності інвестиційної політики, дослідженні її особливостей та виявленні спільних рис на різних рівнях. В цілому, інвестиційну політику держави варто розуміти як елемент її економічної політики, яка включає в себе комплекс адміністративних, правових та економічних заходів і здійснюється з метою активізації та поширення інвестиційних ресурсів, а також контролю й регулювання капіталовкладень спрямованих на структурну перебудову виробництва, його технологічного та технічного оновлення, реконструкції й модернізації. Державна інвестиційна політика в Україні має стати ефективним механізмом прийняття рішень стосовно пріоритетних напрямків та галузей для іноземного інвестування, що надасть можливість підвищити соціально-економічні показники розвитку країни.

Література

1. Короткий курс лекцій з дисципліни «Інвестиції» // Сутність та значення інвестиційної політики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://studme.com.ua/15841103684/suschnost_znachenie_investitsionnoy_politiki.htm.
2. Інвестиція // Вільна енциклопедія «Вікіпедія» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://uk.wikipedia.org/>.
3. Загородній А. Г. Інвестиційний словник / А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк, Г. О. Партин. – Львів : «Бескид Біт». – 2005. – 512 с.
4. Сергеев, И. В. Организация и финансирование инвестиций / И. В. Сергеев, И. И. Веретенникова, В. В. Яновский. – М. : Финансы и кредит, 2000. – 400 с.
5. Водянов У. Новые инструменты государственного регулирования инвестиций / У. Водянов // Проблемы теории и практики управления. – 2004. – № 5. – С. 94-95.
6. Кондрашова М. В. Теоретичні основи формування державної інвестиційної політики на рівні регіону / М. В. Кондрашова // Держава та регіони. Сер. : Держ. управління. – 2008. – № 2. – С. 118–121.
7. Сокурєнко П. І. Інвестиційна політика як ефективна форма управління ухваленням інвестиційних рішень / П. І. Сокурєнко, О. Ф. Кришан // Європейський вектор економічного розвитку. – 2010. – № 1 (8). – С. 208-214.
8. Пшенична В. П. Розвиток механізму реалізації державної інвестиційної політики України : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.03 / В. П. Пшенична. – Донецьк : Донецьк. держ. ун-т управління, 2011. – 205 с.

9. Коюда О. П. Інвестування / О. П. Коюда, О. П. Лепейко, В. О. Коюда, В. М. Гриньова. – К. : Знання, 2008. – 452 с.

10. Державне регулювання економіки : навч. посібник / С. М. Чистов, А. Є. Никифоров, Т. Ф. Куценко та ін. – К. : КНЕУ, 2000. – 316 с.

11. Економічна енциклопедія : У трьох томах. Т. 1. / Редкол. : ... С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін. [Електронний ресурс]. – К. : Видавничий центр «Академія», 2000. – 864 с. – Режим доступу: <http://www.ukr.vipreshebnik.ru/entsiklopediya/55-i/2335-investitsijna-politika.html>.

12. Сергеев И. В. Организация и финансирование инвестиций / И. В. Сергеев, Г. И. Веретенникова. – М. : Финансы и статистика, 2001. – 272 с.